

**Załącznik Nr.... do Umowy
o dofinansowanie projektu
z dnia.....**

**Wytyczne umożliwiające realizację projektu z wyłączeniem
pomocy publicznej w ramach Działania 1.1 Wzrost
konkurencyjności przedsiębiorstw, Poddziałania 1.1.4 Budowa
i rozbudowa klastrów o znaczeniu lokalnym i regionalnym
Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata
2007-2013.**

CZĘŚĆ OGÓLNA

Przesłanki występowania pomocy publicznej

Kryteria kwalifikacji wsparcia jako pomocy publicznej zawarte zostały w art. 107 ust 1 TFUE. Zgodnie z treścią zawartą w tym przepisie: „z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w Traktacie, wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiejkolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi”.

Opierając się na treści przepisu art. 107 ust. 1 TFUE, najnowsze orzecznictwo Trybunału, za pomoc publiczną uznaje każde zachowanie, które spełnia łącznie następujące przesłanki:

- a) stanowi interwencję państwa lub za pomocą środków państwowych
- b) jest w stanie wywrzeć wpływ na wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi,
- c) przynosi korzyść beneficjentowi, rozumianą jako przewaga konkurencyjna,
- d) zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji.¹

Aby stwierdzić, czy dany środek stanowi pomoc publiczną należy zbadać, czy spełnia on każdą z powyższych przesłanek. Jedynie łączne spełnienie powyższych przesłanek przez analizowany środek wsparcia, pozwala na jego zaklasyfikowanie jako pomocy publicznej.

W ramach analizowanego działania RPO WiM ze względu na jego cele istnieje duże prawdopodobieństwo wystąpienia pomocy publicznej w ramach działań wykonywanych przez beneficjenta dysponującego środkami uzyskanymi w ramach dofinansowania.

Poniżej przedstawione zostało rozumienie poszczególnych przesłanek wypracowane przez praktykę stosowania art. 107 ust. 1 TFUE oraz ewentualnie przepisy prawa wspólnotowego, które będzie służyć ocenie występowania

¹ Orzeczenie ETŚ w sprawie C-280/00, Altmark Trans, Altmark Trans and Regierungspräsidium Magdeburg [ECR 2003,p.I-7747], p. 75.

pomocy publicznej na pierwszym (w odniesieniu do dofinansowania) i ewentualnie drugim poziomie (dysponowania dofinansowaniem przez beneficjenta).

Analiza spełniania przesłanek z art. 107 ust. 1 TUE

Ad. a).

Zgodnie z orzecznictwem ETS, zakaz udzielania pomocy publicznej zawarty w art. 87 ust. 1 Traktatu WE odnosi się do każdego wsparcia udzielanego przez państwo lub ze środków państwowych bez konieczności rozróżniania, czy pomoc udzielana jest bezpośrednio przez państwo, czy też przez publiczne lub prywatne podmioty ustanowione lub wyznaczone do administrowania pomocą². Ponadto, wskazać należy, iż pojęcie „środki państwowe” jest interpretowane bardzo szeroko i obejmuje wszystkie środki, za pomocą których władze publiczne mogą wspierać przedsiębiorstwa, niezależnie od tego, czy zasoby te trwale należą do aktywów sektora publicznego.

W ramach analizowanego programu operacyjnego należy zauważyć, że środki pochodzące z funduszy wspólnotowych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego), a będące w dyspozycji władz polskich w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2007-2013 (RPO WiM) oraz beneficjenta w związku z realizacją projektu mogą być przypisane „Państwu” i stanowią środki publiczne w rozumieniu art. 107 ust. 1 TUE. Wobec powyższego przesłanka ta będzie spełniona w każdym przypadku udzielania dofinansowania w ramach działania poddanego analizie w ramach niniejszego opracowania.

Ad. b). Planowane wsparcie finansowe, aby zostać uznane za pomoc publiczną musi stanowić dla przedsiębiorcy przysporzenie na warunkach korzystniejszych od rynkowych. Nie ma znaczenia dla spełnienia przesłanki forma w jakiej korzyść jest otrzymywana. Korzyść jest pojmowana jako świadczenie nieodpłatne lub odpłatne poniżej jego wartości rynkowej (usługa, sprzedaż towarów, poręczenie, gwarancja), stanowiące równocześnie określony wydatek po stronie władz publicznych lub świadczenie zmniejszające przychody państwa.

W ramach RPO WiM planowane jest dofinansowanie udzielane na podstawie umowy o dofinansowanie projektu, która to forma dysponowania środkami publicznymi, ma charakter bezzwrotny (co do zasady) i niewątpliwie stanowi przysporzenie na warunkach korzystniejszych od rynkowych dla jego beneficjenta. W konsekwencji przesłanka „korzyści” jest spełniona. Jednakże, aby wsparcie stanowiące przysporzenie stanowiło pomoc publiczną konieczny jest związek uzyskiwanej korzyści z prowadzoną przez beneficjenta działalnością gospodarczą. Dalsze wnioski w tym przedmiocie zostały przedstawione poniżej w ramach szczegółowej części opracowania dotyczącej analizy możliwych rodzajów działalności potencjalnych beneficjentów oraz charakteru projektów, kiedy analizowany będzie związek udzielanego dofinansowania (projektu) z prowadzoną działalnością potencjalnych beneficjentów.

Ewentualna korzyść w relacji beneficjent dofinansowania – przedsiębiorcy funkcjonujący w ramach klastra wiąże się z uzyskiwaniem przez tych przedsiębiorców przysporzenia wynikającego, bądź z darmowych świadczeń związanych z prowadzoną przez nich działalnością gospodarczą, bądź ze świadczeń oferowanych przez beneficjenta dofinansowania poniżej ich ceny rynkowej. Możliwość nieodpłatnego świadczenia usług lub świadczenia ich po cenie niższej niż wynika to z rachunku ekonomicznego wynika właśnie z uwagi na dofinansowanie uzyskiwane ze środków RPO WiM.

² C-78/76 – orzeczenie w sprawie Steinike i Weinling v. Germany [1977] ECR 595

Ad. c). Podejmowane przez państwo działania, aby zostały objęte ogólnym zakazem udzielania pomocy państwa, o którym mowa w art. 107 ust. 1 Traktatu, muszą powodować uprzywilejowanie określonych przedsiębiorców lub produkcji niektórych wyrobów. Przesłanka ta nie jest spełniona, kiedy z możliwego przysporzenia mogą korzystać wszystkie zainteresowane podmioty na równych prawach. Biorąc pod uwagę przyjęte zasady wyboru projektów w ramach programów operacyjnych na lata 2007 – 2013, w tym RPO WiM, ograniczające możliwość uzyskania dofinansowania jedynie do części aplikujących podmiotów, przesłankę „selektywności” należy uznać za spełnioną. W odniesieniu do „drugiego poziomu” ewentualnego występowania pomocy publicznej w ramach działania 1.1.4 RPO WiM analiza tej przesłanki została przedstawiona w ramach części szczegółowej opracowania.

Ad. d). Analizując przesłankę zakłócenia lub groźby zakłócenia konkurencji należy wziąć pod uwagę, iż zgodnie z orzecznictwem sądów europejskich przesłankę tą uznaje się za spełnioną w przypadku, gdy nie można jednoznacznie wykluczyć potencjalnego negatywnego wpływu udzielanej pomocy na konkurencję. W tym zakresie należy odnosić się zarówno do zakłóceń istniejącej konkurencji, jak i zakłóceń w zakresie konkurencji potencjalnej (np. dany środek pomocowy skutkował będzie istotnymi trudnościami w wejściu na rynek dla przedsiębiorstw, które dopiero zechcą w nim uczestniczyć).

Odrębnie rozpatrując zagadnienie wpływu planowanego wsparcia na wymianę handlową między państwami członkowskimi, należy wyjaśnić, że pojęcie wymiany handlowej, o której mowa powyżej jest interpretowane szeroko i obejmuje swoim zakresem również świadczenie usług. W orzeczeniu ETS w sprawie C-280/00 Altmark Trans GmbH³ stwierdził, że „nie jest niemożliwe, aby dotacja publiczna przyznana przedsiębiorstwu, które świadczy jedynie lokalne lub regionalne usługi transportowe i nie świadczy żadnych usług transportowych poza swoim krajem pochodzenia, pozostawała bez wpływu na handel pomiędzy państwami członkowskimi”. Zgodnie z orzecznictwem ETS, w przypadku, gdy państwo członkowskie przyznaje publiczną dotację dowolnemu przedsiębiorstwu, podaż towarów lub usług z tego powodu zostać utrzymana na dotychczasowym poziomie lub być zwiększona i w efekcie przedsiębiorstwa istniejące w innych państwach członkowskich mają mniejsze szanse na rynku w danym państwie członkowskim. Jednakże Komisja Europejska, wydając indywidualne decyzje w sprawach dotyczących pomocy publicznej, niejednokrotnie zajmowała stanowisko, że w określonym przypadku pomoc publiczna nie występuje ze względu na brak oddziaływania na handel między krajami członkowskimi. Komisja nigdy nie określiła jednak żadnych reguł, czy kryteriów wyróżniających takie przypadki. Kwestia ta jest indywidualnie badana w każdej sprawie przez nią rozpatrywanej.

W badanym obszarze RPO WiM analiza rodzajów dofinansowywanej działalności nie pozwala stwierdzić, iż w jakimkolwiek przypadku przedmiotowa przesłanka ponad wszelką wątpliwość nie jest spełniona. W konsekwencji w niniejszym opracowaniu przyjmuje się założenie, iż jest ona spełniona.

Beneficjent pomocy publicznej

Wskazać ponadto należy, iż pojęcie „przedsiębiorstwa” zdefiniowane jest w art. 1 zał. 1 *rozporządzenia Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r.*

³ C-280/00 – orzeczenie z dnia 24 lipca 2003 r. w sprawie Altmark Trans GmbH i Regierungspräsidium Magdeburg przeciwko Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH i Oberbundesanwalt beim Bundesverwaltungsgericht (zb. orz. ETS z 2003 r., str. I-07747)

uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych) (Dz. Urz. UE L 142 z 14.05.1998). Zgodnie z ww. przepisem, „za przedsiębiorstwo uważa się podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną. Zalicza się tu w szczególności osoby prowadzące działalność na własny rachunek oraz firmy rodzinne zajmujące się rzemiosłem lub inną działalnością, a także spółki lub konsorcja prowadzące regularną działalność gospodarczą.” Należy zauważyć, iż pojęcie to jest szeroko rozumiane i obejmuje swym zakresem wszystkie kategorie podmiotów zaangażowanych w działalność gospodarczą, **niezależnie od ich formy prawnej oraz źródeł finansowania** (orzeczenie w sprawie C-41/90 Höfner i Elser przeciwko Macrotron GmbH, Zb. Orz. TS 1991, s. I-1979). Co więcej, nie ma znaczenia fakt, iż są to podmioty nienastawione na zysk (*non-profit organisation* - np. orzeczenie z dnia 21 września 1999 r. w sprawie Albany, sprawa C-67/96, Zb. Orz. TS 1999, s. I-5751). Podkreślić należy także, iż przepisy prawa Unii Europejskiej znajdują zastosowanie również do podmiotów sektora publicznego prowadzących działalność gospodarczą.

Przy tak szeroko zakreślonych ramach definicji przedsiębiorcy podstawowe znaczenie ma rodzaj prowadzonej przez podmiot działalności. Przez działalność gospodarczą należy rozumieć, zgodnie z orzecznictwem sądów Unii Europejskiej, **oferowanie towarów i usług na rynku**. Pojęcie to dotyczy zarówno działalności produkcyjnej, jak i dystrybucyjnej oraz usługowej. Nie jest istotne występowanie zarobkowego charakteru działalności. W związku z tym, działalność gospodarczą, w rozumieniu prawa konkurencji Unii Europejskiej, prowadzić mogą także różnorodne podmioty typu *non-profit* (np. orzeczenie z dnia 21 września 1999 r. w sprawie Albany, C-67/96). Przy ocenie charakteru danej działalności sądy Unii Europejskiej kierują się możliwością występowania na określonym rynku **rzeczywistej lub potencjalnej konkurencji** ze strony innych podmiotów.

CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

Zgodnie z Szczegółowym Opisem Priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013: - celem poddziałania 1.1.4 jest Poddziałanie ma na celu wsparcie tworzenia i rozwoju powiązań w formie klastrów poprzez inicjowanie powiązań, wspólne inwestycje oraz działania marketingowe.

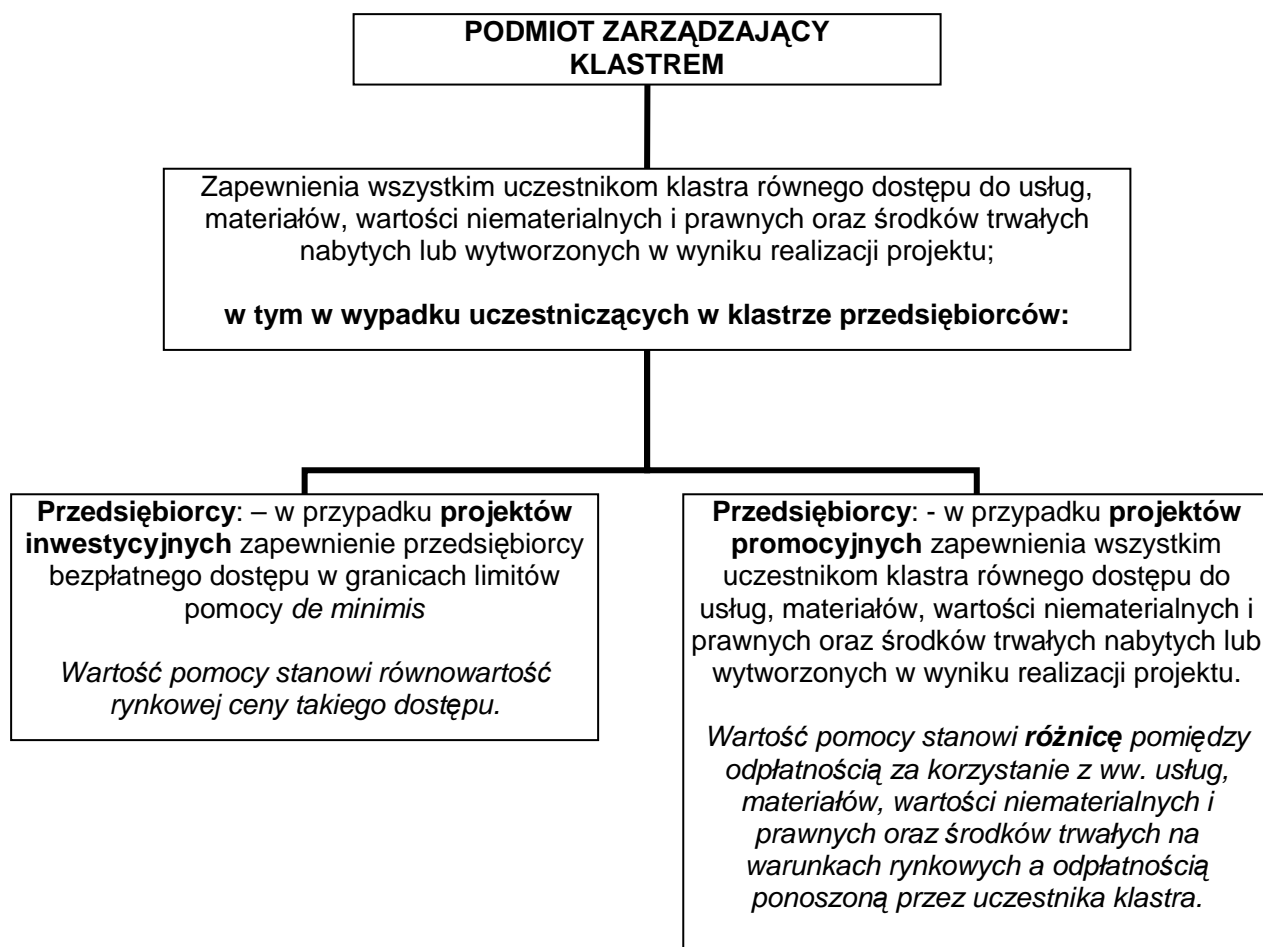
O wsparcie może ubiegać się podmiot zarządzający klastrem będący:

- instytucją otoczenia biznesu
- organizacją pozarządową
- mikro, małym i średnim przedsiębiorcą zgodnie z definicją w Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznającym niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (Dz. U. L 214 z 9.08.2008 r.) – utworzonym z podmiotów wchodzących w skład klastra.

Podmiot spełniający łącznie następujące warunki:

1. działa na rzecz rozwoju gospodarczego lub na rzecz innowacyjności
2. ma siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
3. nie działa w celu osiągnięcia zysku lub przeznacza zysk na cele statutowe związane z działalnością klastra

4. dysponuje personelem posiadającym kwalifikacje niezbędne do świadczenia usług na rzecz podmiotów funkcjonujących w ramach danego klastra
5. udokumentuje pełnienie roli podmiotu zarządzającego klastrem objętego wnioskiem o udzielenie wsparcia w ramach Poddziałania 1.1.4 Budowa i rozbudowa klastrów o znaczeniu lokalnym i regionalnym RPO WiM 2007-2013
6. ubiega się o wsparcie tylko dla jednego klastra
7. zobowiąże się do:
 - wykorzystywania, w okresie realizacji projektu towarów, wartości niematerialnych i prawnych oraz usług zakupionych ze środków wsparcia wyłącznie w celach związanych z jego realizacją,
 - **zapewnienia wszystkim uczestnikom klastra równego dostępu do usług, materiałów, wartości niematerialnych i prawnych oraz środków trwałych nabytych lub wytworzonych w wyniku realizacji projektu, a w przypadku projektów inwestycyjnych, gdy podmiotem uczestniczącym w realizacji projektu jest przedsiębiorca – do zapewnienia temu przedsiębiorcy bezpłatnego dostępu w granicach limitów pomocy *de minimis*, określonych w Rozporządzeniu MRR z dnia 2 października 2007r. w sprawie udzielania pomocy *de minimis* w ramach regionalnych programów operacyjnych.** Wartość tej pomocy stanowi różnicę pomiędzy odpłatnością za korzystanie z ww. usług, materiałów, wartości niematerialnych i prawnych oraz środków trwałych na warunkach rynkowych a odpłatnością ponoszoną przez uczestnika klastra (*por. schemat poniżej*);

- prowadzenia odrębnej ewidencji księgowej dla projektu,
- informowania Instytucji Zarządzającej, o udzieleniu pomocy *de minimis* w ramach projektu oraz do przedkładania IZ w okresie trwałości projektu co 6 miesięcy pisemnej informacji dotyczącej wielkości udzielonego wsparcia przedsiębiorcom oraz innym podmiotom uczestniczącym w realizacji projektu.

Biorąc pod uwagę analizowany powyżej cel poddziałania 1.1.4. RPO WiM beneficjent dofinansowania powinien zostać zobowiązany do udzielania pomocy publicznej dla przedsiębiorców funkcjonujących w ramach klastra. Zobowiązanie takie sformułowane w wyraźny sposób we wniosku o dofinansowanie, a następnie w umowie o dofinansowanie powinno przynajmniej dotyczyć zobowiązania do:

- świadczenia usług przez beneficjenta za odpłatnością nieprzekraczającą kosztów ponoszonych przez podmiot zarządzający klastrem z tytułu świadczenia, utrzymania lub udostępniania usług, materiałów, wartości niematerialnych i prawnych, środków trwałych i wyposażenia nabytego w ramach projektu, a więc zawsze poniżej ceny rynkowej, a w przypadku projektów inwestycyjnych, gdy podmiotem uczestniczącym w realizacji projektu jest przedsiębiorca – do zapewnienia temu przedsiębiorcy bezpłatnego dostępu w granicach limitów pomocy *de minimis*;
- zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej do wydania uczestnikom klastra zaświadczenia stwierdzającego, że udzielona pomoc jest pomocą *de minimis*. Należy tu zwrócić uwagę na

konieczność dokonania aktualizacji dotyczących zakresu pomocy *de minimis* otrzymanych z innych źródeł w okresie między złożeniem wniosku o udzielenie pomocy a momentem planowanego przyznania pomocy to jest dniem podpisania umowy przyznającej pomoc (to jest odpowiednio umowy o dofinansowanie lub umowy o udzielenie pomocy). Powyższe po pierwsze będzie miało wymiar informacyjny, bowiem z aktualnej praktyki regionalnych programów operacyjnych wynika, że nie wszyscy przedsiębiorcy są świadomi konieczności spełnienia warunków udzielenia pomocy na dzień podpisywania umowy przyznającej wsparcie. Po drugie ułatwi podmiotom udzielającym pomocy egzekwowanie wykazywania powyższych informacji bezpośrednio przed podpisaniem umowy przyznającej wsparcie.

W ramach RPO WiM konieczne jest zastosowanie do udzielania pomocy de minimis, zasad programu pomocowego, stanowiącego Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych (§ 5 ust.1 pkt2, §12 oraz §13).

Wartość pomocy *de minimis* udzielonej przedsiębiorcy w ramach projektu, w części dotyczącej korzystania z usług, materiałów, wartości niematerialnych i prawnych, wyposażenia i środków trwałych nabytych lub wytworzonych przez podmiot zarządzający klastrem w ramach projektu, stanowi różnica pomiędzy odpłatnością za korzystanie z tych usług, materiałów, wartości, środków i wyposażenia na warunkach rynkowych a odpłatnością ponoszoną przez uczestnika klastra (w przypadku nieodpłatnego dostępu wartość pomocy stanowi równowartość jego rynkowej ceny).

Udzielając pomocy publicznej beneficjent winien mieć na uwadze postanowienia umowy o dofinansowanie, na podstawie której otrzymał prawo dysponowania środkami i zasobami podchodzącymi z regionalnego programu operacyjnego, które następnie będą przekazywane w formie pomocy *de minimis* na drugi poziom, a jednocześnie należy mieć na uwadze wymóg informowania instytucji, która udzieliła wsparcia na realizację projektu beneficjentowi, o pomocy udzielonej w ramach projektu na *drugim poziomie*.

Pomoc jest udzielana na podstawie umowy o udzielenie pomocy o ile (o czym mowa w § 13 ust. 3 ww. rozporządzenia) przedsiębiorca przed podpisaniem umowy przedstawi informacje pozwalające stwierdzić, że nie uległy zmianie warunki i zakres pomocy planowanej do udzielenia w związku z możliwym uzyskaniem innej pomocy publicznej lub pomocy *de minimis* po złożeniu wniosku o udzielenie pomocy na podstawie niniejszego rozporządzenia. Przepis ust. 3 wskazuje na informacje, jakie winny znaleźć się w umowie o udzielenie pomocy.

W związku z powyższym beneficjent dofinansowania winien być zobowiązany do stosowania przepisów rozporządzenia Komisji (WE) Nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE L 379 z 28.12.2006 r.), oraz zasad udzielania pomocy *de minimis* określonych w ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, z późn. zm.) oraz rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 29 marca 2010 r. w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc *de minimis* (Dz. U. Nr 53, poz. 311), w tym między innymi kontrolowania limitu pomocy *de minimis* każdego przedsiębiorcy oraz wystawiania zaświadczeń o udzielonej pomocy *de minimis*.

Identyfikacja występowania pomocy publicznej w ramach Poddziałania 1.1.4

Identyfikacja występowania pomocy publicznej w ramach Poddziałania 1.1.4 na „poziomie pierwszym” (w odniesieniu do dofinansowania projektu ze środków RPO WiM)

Decydujące znaczenie dla wystąpienia pomocy publicznej będzie miał status prawno-organizacyjny beneficjenta i charakter prowadzonej przez niego działalności oraz charakter i zasady projektu. Zgodnie z Uszczegółowieniem Podmiotem zarządzającym klastrem (beneficjentem dofinansowania) z punktu widzenia przepisów dotyczących pomocy publicznej może być przedsiębiorstwo prowadzące działalność gospodarczą w rozumieniu prawa wspólnotowego albo - podmiot nieposiadający takiego statusu.

Należy zwrócić uwagę, iż bez wątpliwości przedsiębiorstwem w rozumieniu przepisów o pomocy publicznej są przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów krajowych, ale mogą nim również być - organizacja pozarządowa, instytucja otoczenia biznesu, o ile prowadzi działalność gospodarczą w rozumieniu przepisów wspólnotowych.

Dodatkowo należy mieć na uwadze, że nawet jeżeli dotychczasowa działalność beneficjenta nie stanowiła działalności gospodarczej w rozumieniu prawa wspólnotowego, projekt ubiegający się o dofinansowanie może spowodować rozpoczęcie prowadzenia przez taki podmiot działalności gospodarczej, do której znajdują zastosowanie przepisy dotyczące pomocy publicznej. Działalność związana z prowadzeniem klastra jest działalnością na rzecz przedsiębiorców oraz na rzecz współpracy przedsiębiorców z innymi. W tym miejscu należy wskazać, iż działalność taka może stanowić działalność gospodarczą w rozumieniu prawa wspólnotowego (działalność komercyjną) wykonywaną w warunkach konkurencji rynkowej.

Biorąc pod uwagę katalog wydatków kwalifikowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury, należy stwierdzić, iż działalność podmiotu zarządzającego klastrem może stanowić działalność gospodarczą w rozumieniu przepisów wspólnotowych (rozumienie przedstawione w części ogólnej opracowania). Z uwagi na powyższe ogólną zasadą powinno być stosowanie przepisów dotyczących pomocy publicznej do udzielanego dofinansowania.

Identyfikacja występowania pomocy publicznej w ramach Poddziałania 1.1.4 na „poziomie drugim” (w odniesieniu do działań podejmowanych przez beneficjentów pomocy)

Poziom drugi potencjalnego występowania pomocy publicznej wiąże się z dysponowaniem przez beneficjenta szeroko rozumianymi produktami nabytymi lub wytworzonymi w ramach realizacji projektu dofinansowanego środkami programu operacyjnego. Spełnianie przesłanek pomocy publicznej wynikających z art. 107 ust. 1 TFUE „na drugim poziomie”, tj. przesłanki środków publicznych, wpływu na konkurencję i wymianę handlową między państwami członkowskimi zostały przedstawione powyżej w części ogólnej opracowania. W odniesieniu do analizy wystąpienia pomocy publicznej w relacji beneficjent dofinansowania a przedsiębiorcy wchodzący w skład klastra decydujące znaczenie będzie miała przesłanka dotycząca uzyskania przez przedsiębiorcę przysporzenia na warunkach korzystniejszych niż rynkowe oraz przesłanka selektywności.

W przypadku analizy przesłanki selektywności, nie byłaby ona spełniona w sytuacji, gdy każdy zainteresowany podmiot mógłby korzystać z usług

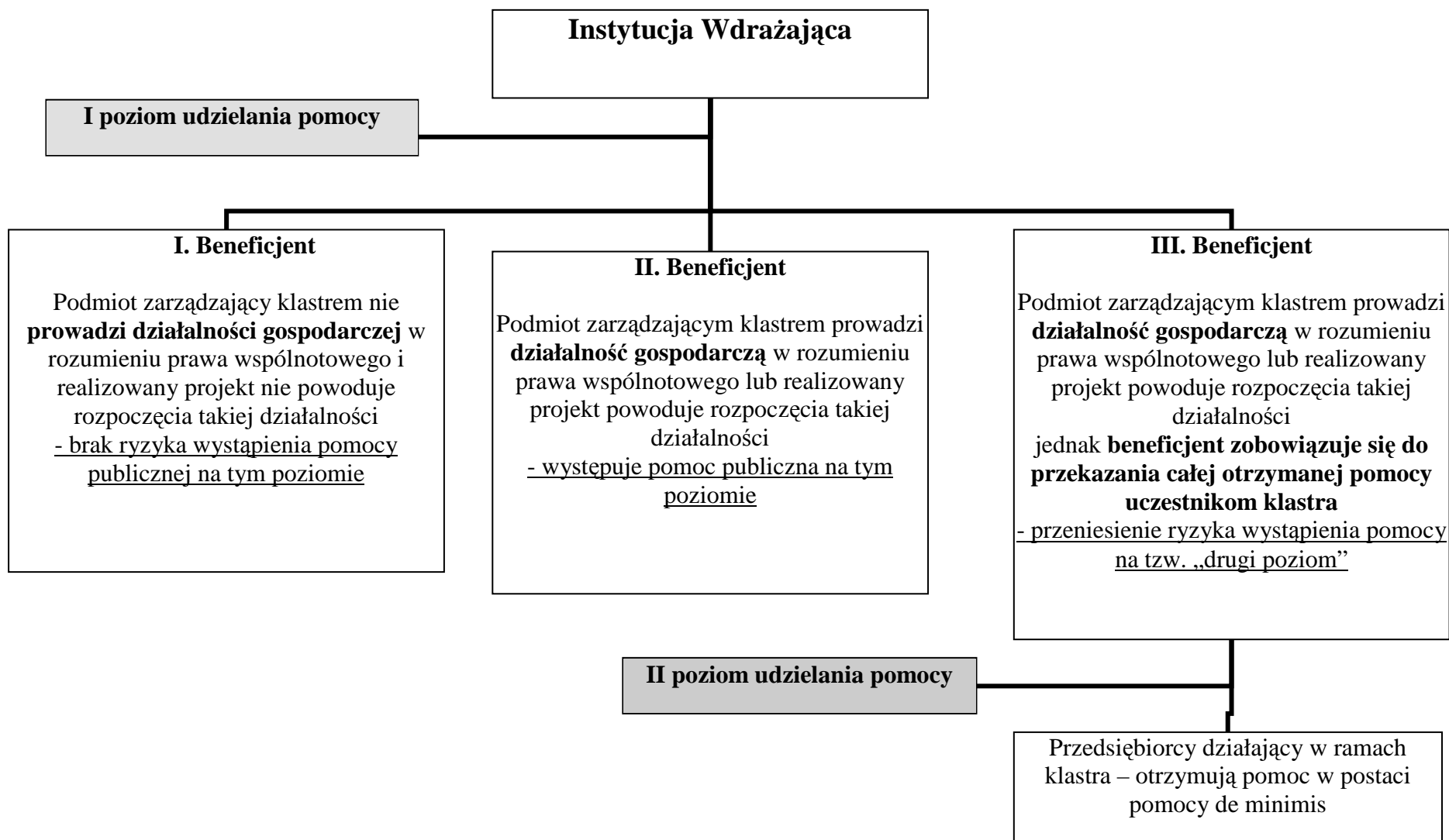
beneficjenta dofinansowania na równych i niedyskryminujących warunkach, a więc w konsekwencji mógłby on dołączyć do klastra na warunkach, jakich funkcjonują w nim dotychczasowi uczestnicy. Należy jednak zwrócić uwagę, iż w praktyce zapewnienie takiego funkcjonowania klastra jest niemożliwe, z uwagi na ograniczenia finansowe i organizacyjne beneficjenta dofinansowania. Prowadzi to do kwestionowania takiego zobowiązania, z uwagi na faktyczną niemożliwość jego wypełnienia i w konsekwencji uznania, iż beneficjent dofinansowania świadczy usługi selektywnie. W związku z powyższym, w przypadku niemożności wyeliminowania wszelkich wątpliwości co do spełnienia określonej przesłanki z art. 107 ust. 1 Traktatu należy uznawać, iż jest ona spełniona.

Przedsiębiorca wchodzący w skład klastra uzyska przysporzenie na warunkach korzystniejszych niż rynkowe jedynie w sytuacji, kiedy ponoszone przez niego opłaty za korzystanie usług, materiałów, wartości niematerialnych i prawnych, wyposażenia i środków trwałych nabytych lub wytworzonych przez beneficjenta dofinansowania w ramach projektu, będą ustalone poniżej rynkowych cen usług identycznych lub usług substytucyjnych. Wartość ekonomiczną takiego przysporzenia, stanowiącą ewentualnie pomoc publiczną udzielaną na „drugim poziomie” przez beneficjenta, stanowiłaby różnica pomiędzy odpłatnością za korzystanie z tych usług, materiałów, wartości, środków i wyposażenia na warunkach rynkowych, a odpłatnością ponoszoną przez uczestnika klastra. W sytuacji, gdy beneficjent dofinansowania świadczyłby usługi na rzecz przedsiębiorców nieodpłatnie, korzyść dla przedsiębiorcy z nich korzystającego stanowiłaby cała wartość rynkowa takich usług.

Zgodnie z Uszczegółowieniem podmiot zarządzający klastrem – Beneficjent zobowiązany jest do zapewnienia wszystkim uczestnikom klastra równego dostępu do usług, materiałów, wartości niematerialnych i prawnych oraz środków trwałych nabytych lub wytworzonych w wyniku realizacji projektu, a w **przypadku projektów inwestycyjnych**, gdy podmiotem uczestniczącym w realizacji projektu jest przedsiębiorca – do zapewnienia temu przedsiębiorcy **bezpłatnego dostępu** w granicach limitów pomocy *de minimis*.

W związku z powyższym przedsiębiorca wchodzący w skład klastra uzyska przysporzenie na warunkach korzystniejszych niż rynkowe

Istotą projektów z zakresu podziałania 1.1.4 jest wsparcie przedsiębiorców funkcjonujących w ramach klastra, a nie wyłącznie podmiotu zarządzającego - beneficjenta dofinansowania ze środków RPO WiM. W związku z tym, wsparcie przedsiębiorców na warunkach korzystniejszych niż rynkowe „na poziomie drugim” jest głównym celem projektów w ramach ww. działania. W konsekwencji również udzielanie pomocy publicznej na poziomie drugim winno być konsekwencją przyjętych założeń ogólnych działania 1.1.4.

Schemat postępowania umożliwiający realizację projektu z wyłączeniem pomocy publicznej „na poziomie pierwszym”

a) W przypadku beneficjentów **dofinansowania nieprowadzących działalności gospodarczej w rozumieniu prawa wspólnotowego, których projekt nie przewiduje pobierania jakichkolwiek formy odpłatności** z tytułu świadczenia, utrzymania lub udostępniania - usług, materiałów, wartości niematerialnych i prawnych, środków trwałych i wyposażenia nabytego w ramach projektu, stosowanie przepisów dotyczących pomocy publicznej może zostać wyłączone. W odniesieniu do takiej grupy beneficjentów i ich projektów, aby wykluczyć konieczność stosowania przepisów o pomocy publicznej do udzielanego dofinansowania konieczne jest dodatkowe zobowiązanie beneficjenta w ramach umowy o dofinansowanie do wykorzystywania towarów, wartości niematerialnych i prawnych oraz usług zakupionych ze środków wsparcia wyłącznie w celach związanych z realizacją projektu, a po zakończeniu jego realizacji na działania związane z dalszym rozwojem klastra, z wykluczeniem możliwości rozpoczęcia prowadzenia jakiegokolwiek działalności gospodarczej przy ich użyciu. Odrębną grupę beneficjentów stanowią podmioty, które co prawda **prowadzą ubocznie działalność gospodarczą, jednakże sam projekt zakłada niegospodarcze (niekomercyjne) zasady prowadzenia projektu**, tzn. projekt nie przewiduje pobierania jakichkolwiek formy odpłatności z tytułu świadczenia, utrzymania lub udostępniania - usług, materiałów, wartości niematerialnych i prawnych, środków trwałych i wyposażenia nabytego w ramach projektu. W odniesieniu do takich przypadków, aby wykluczyć możliwość zakwalifikowania udzielanego dofinansowania jako pomocy publicznej beneficjent zostanie zobowiązany wprost w umowie o dofinansowanie do:

- do wykorzystywania towarów, wartości niematerialnych i prawnych oraz usług zakupionych ze środków wsparcia wyłącznie w celach związanych z realizacją projektu, a po zakończeniu jego realizacji na działania związane z dalszym rozwojem klastra, z wykluczeniem możliwości rozpoczęcia prowadzenia jakiegokolwiek działalności gospodarczej z ich wykorzystaniem;
- prowadzenia odrębnej ewidencji księgowej dla działalności gospodarczej oraz dla projektu objętego wsparciem na rozwój klastra, jego funkcjonowanie w czasie trwania projektu, a także działalności w tym zakresie po zakończeniu projektu. Ww. warunki mają na celu wyłączenie możliwości subsydiowania krzyżowego prowadzonej przez beneficjenta działalności gospodarczej, obok realizacji niekomercyjnej działalności związanej z prowadzeniem klastra.

b) Drugą grupę stanowią Beneficjenci projektów, którzy jako podmioty zarządzające klastrem prowadzą działalność gospodarczą oraz decydują się na ubieganie o wsparcie zgodnie z zasadami pomocy publicznej (50% dofinansowania). Wsparcie będzie przyznawane na zasadach regionalnej pomocy inwestycyjnej, pomocy de minimis lub wzmocnienia potencjału instytucji otoczenia biznesu.

c) Trzecią grupę przypadków stanowią **projekty, które zakładają, iż powiązania beneficjenta dofinansowania z przedsiębiorcami będą oparte o ponoszenie przez tych przedsiębiorców opłat** w zamian za

świadczone przez beneficjenta na ich rzecz usługi/świadczania. Jedyną możliwością wyeliminowania konieczności stosowania przepisów dotyczących pomocy publicznej (wystąpienia pomocy) w odniesieniu do beneficjenta dofinansowania prowadzących odpłatną działalność gospodarczą, jest **przeniesienie pomocy na tzw. „drugi poziom”**. W tym wypadku konieczne jest stworzenie szczegółowych warunków udzielania dofinansowania – dodatkowych zawartych w umowie o dofinansowaniu oraz dookreślonych w samym projekcie, które pozwoliłyby uznać, iż uzyskane przez beneficjenta dofinansowanie nie będzie dla niego stanowić przysporzenia na warunkach korzystniejszych od rynkowych w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą. Beneficjent we wniosku o dofinansowanie, a następnie w umowie o dofinansowanie winien się zobowiązać do:

- zapewnienia równego dostępu wszystkim podmiotom funkcjonującym w ramach klastra do usług, materiałów, wartości niematerialnych i prawnych nabytych w ramach projektu, za odpłatnością nieprzekraczającą kosztów ponoszonych przez podmiot zarządzający klastrem z tytułu ich utrzymania lub udostępniania, a w przypadku projektów inwestycyjnych, gdy podmiotem uczestniczącym w realizacji projektu jest przedsiębiorca – do zapewnienia temu przedsiębiorcy bezpłatnego dostępu w granicach limitów pomocy *de minimis*,
 - przeznaczania do dnia rozliczenia wsparcia odpowiednio dochodu i zysku z działalności prowadzonej w ramach projektu wyłącznie na prowadzenie działalności objętej udzielonym dofinansowaniem;
 - prowadzenia odrębnej ewidencji księgowej dla projektu objętego wsparciem na rozwój klastra i jego działalności, do dnia upływu terminu rozliczenia dofinansowania;
 - wykorzystania, w okresie realizacji projektu objętego wsparciem, towarów, wartości niematerialnych i prawnych oraz usług zakupionych ze środków wsparcia wyłącznie w celach związanych z jego realizacją, a w okresie trwałości projektu na działania związane z dalszym rozwojem klastra;
- zwrotu w terminie określonym w umowie o dofinansowanie, całej kwoty stanowiącej różnicę pomiędzy otrzymaną przez podmiot zarządzający klastrem kwotą dofinansowania a sumą pomocy *de minimis* udzielonej uczestnikom klastra, przy czym:
- przy ustalaniu kwoty zwrotu powinna być uwzględniona zmiana wartości pieniądza w czasie,
 - w przypadku nabycia gruntów, nabycia lub wybudowania budynków lub budowli w ramach projektu obowiązek zwrotu powinien objąć również, proporcjonalnie do wielkości wsparcia udzielonego na ten cel, kwotę stanowiącą różnicę pomiędzy wartością nieruchomości ustaloną według opinii rzeczoznawcy majątkowego na dzień zwrotu a wartością nieruchomości ustaloną według opinii rzeczoznawcy majątkowego na dzień udzielania dofinansowania, a w przypadku wybudowania budynku lub budowli wartością nieruchomości ustaloną według opinii rzeczoznawcy majątkowego na dzień oddania budynku lub budowli do użytku.
 - prowadzenia działalności określonej w projekcie również po jego rozliczeniu, przez dalszy okres. Może on być ustalony na okres minimum trwałości projektu, po których beneficjent zobowiązany będzie do rozliczenia otrzymanego, zgodnie z przyjętym założeniem. Proponowany mechanizm ma za zadanie zapewnienie, iż głównym

celem projektu nie będzie generowanie zysku, lecz świadczenie usług w zakresie działalności usługowej (doradczej, badawczej, rozwojowej i innowacyjnej) na rzecz przedsiębiorców uczestniczących w klastrze.

Zastosowanie jednego powyższych schematów postępowania w dokumentacji wniosku nie gwarantuje, że pomoc publiczna nie wystąpi. Beneficjenci mogą określić w projekcie inny schemat wsparcia nie objęty pomocą publiczną.